Työllisyysrahasto
Sysselsättningsfonden | Employment Fund

10.3.2020

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen 12.3.2020 klo 12.15

Asia HE 15/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi aikuiskoulutusetuuksista annetun lain muuttamisesta ja opintotukilain 15 §:n muuttamisesta

Työllisyysrahaston lausunto hallituksen esityksestä

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Työllisyysrahastolta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi aikuiskoulutusetuuksista annetun lain muuttamisesta ja opintotukilain 15 §:n muuttamisesta. Työllisyysrahasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää näkemyksenään seuraavaa.

Keskeiset muutokset lyhyesti

Esityksen tavoitteena on työmarkkinakeskusjärjestöjen tekemän aloitteen pohjalta yhtäältä edistää palkansaajien mahdollisuutta samanaikaiseen aikuiskoulutustuella opiskeluun ja työntekoon sekä toisaalta kannustaa myös matalasti koulutettuja ja/tai matalapalkka-aloilla työskenteleviä tuen piiriin. Esityksen tavoitteena on lisäksi edistää kansallisesta tulotietojärjestelmästä annetun lain mukaisen tulorekisterin käytettävyyttä aikuiskoulutustuen perusteena olevaa palkkaa ja määrää määriteltäessä. Tässä tarkoituksessa esitetään seuraavaa:

Tuen laskentakaavan muutokset

Esityksessä ehdotetaan uudistettaviksi soviteltua aikuiskoulutustukea ja aikuiskoulutustuen euromäärän laskemista koskevia säännöksiä. Sovitellun aikuiskoulutustuen laskentakaavaa ehdotetaan uudistettavaksi siten, että työn ja opiskelun yhteensovittaminen olisi jatkossa nykyistä kannattavampaa.

Esityksessä ehdotetaan myös muutoksia täysimääräisen palkansaajan aikuiskoulutustuen määräytymisperusteisiin. Muutoksilla pyritään varmistamaan, etteivät aikuiskoulutuksen etuusmenot tämän ehdotuksen seurauksena kokonaisuutena kasva.

Aikuiskoulutustuen perusteena oleva palkka laskettaisiin tukikuukautta edeltäneen työ-, virka- tai muun palvelussuhteen vakiintuneista ansioista yhteensä kahdentoista kuukauden ajalta maksuperusteisesti. Tukikauden aikana henkilön ansaitsema tulo otettaisiin huomioon aikuiskoulutustuen kanssa sinä kuukautena, jonka aikana tulo maksetaan.

Vaadittavat opintosuoritukset ja tuen enimmäiskeston kuluminen

Nykytilassa aikuiskoulutustuen saajan edellytetään suorittavan keskimäärin 3 opintopistettä tukikuukauden aikana riippumatta siitä, saako hän aikuiskoulutustuen täysimääräisenä vai soviteltuna. Tuen saaminen edellyttää, että henkilö on kokoaikaisella opintovapaalla yhdenjaksoisesti vähintään kaksi kuukautta tai soviteltuun aikuiskoulutustukeen oikeuttavien opintojen tulisi kestää vähintään 43 päivää.

Esityksessä ehdotetaan, että jatkossa aikuiskoulutustuki edellyttäisi vähintään neljän opinto- tai osaamispisteen suorittamista tukikuukautta kohti, kun aikuiskoulutustuella korvattava ansion alenema on yli 50 prosenttia. Jos ansio alenisi enintään 50 prosenttia, aikuiskoulutustukea maksettaisiin, jos henkilö suorittaisi vähintään kaksi opinto- tai osaamispistettä tukikuukautta kohti. Kuten nykyisinkin, suoritusten määrä tutkittaisiin koko tukikauden keskiarvon perusteella.

Kun aikuiskoulutustuella korvattaisiin yli 50 prosentin ansioalenemaa, tukikuukausi kuluttaisi yhden täyden kuukauden aikuiskoulutustuen enimmäisajasta, ja jos korvattava ansioalenema olisi enintään 50 prosenttia, tukikuukausi kuluttaisi puoli kuukautta enimmäisajasta.

Tuen hakeminen

Nykytilassa täysimääräistä aikuiskoulutustukea on mahdollista hakea etukäteen. Soviteltua aikuiskoulutustukea tulee sen sijaan hakea kaikissa tilanteissa takautuvasti. Etuuden hakijan näkökulmasta kaksi erilaista hakemisen tapaa aiheuttaa sekaannusta ja vaikeuttaa asiointia.

Tämän vuoksi hakemisen tapaa ehdotetaan yhtenäistettäväksi siten, että palkansaajan aikuiskoulutustuen hakemismenettelyä muutettaisiin kuukausittaiseen jälkikäteiseen hakemiseen pohjautuvaksi kaikissa tilanteissa.

Yrittäjän aikuiskoulutustuki

Esitettyjen muutosten ei ole tarkoitus vaikuttaa yrittäjien aikuiskoulutustukeen. Tästä johtuen yrittäjän aikuiskoulutustuen edellytyksiä, myöntämistä ja hakumenettelyä koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä nykytilan säilyttäviä täsmennyksiä.

Tästä nykytilan säilyttävästä linjauksesta poiketen esityksessä ehdotetaan kuitenkin, että myös yrittäjän aikuiskoulutustuen osalta luovuttaisiin koulutuksen kestoon liittyvistä edellytyksistä, ja että tämä korvattaisiin opintosuoritusvaatimuksella. Yrittäjän opintosuoritusvaatimuksesta säädettäisiin nykytilan mukaisesti 3 opintopisteen vaatimuksena.

Esimerkkejä muutosten vaikutuksista

Esimerkkitilanne A: opintoja edeltävä palkka 1700 €, tulot tukikuukauden aikana 1000 €

Nykytilanteessa henkilölle maksettavan aikuiskoulutustuen määrä on 462,18 €. Häneltä vaadittaisiin 3 opintopisteen suorittamista tukikuukauden aikana ja häneltä kuluisi tukipäiviä 21,5.

Muutosten seurauksena henkilölle maksettavan aikuiskoulutustuen määrä olisi 531,23 €. Häneltä vaadittaisiin 2 opintopisteen suorittamista ja häneltä kuluisi 10,75 tukipäivää.

Esimerkkitilanne B: opintoja edeltävä palkka 1700 €, tulot tukikuukauden aikana 500 €

Nykytilanteessa henkilölle maksettavan aikuiskoulutustuen määrä on 862,18 €. Häneltä vaadittaisiin 3 opintopisteen suorittamista tukikuukauden aikana ja häneltä kuluisi tukipäiviä 21,5.

Muutosten seurauksena henkilölle maksettavan aikuiskoulutustuen määrä olisi 781,23 €. Häneltä vaadittaisiin 4 opintopisteen suorittamista ja häneltä kuluisi 21,5 tukipäivää.

Esimerkkitilanne C: opintoja edeltävä palkka 1700 €, tulot tukikuukauden aikana 250 €

Nykytilanteessa henkilölle maksettavan aikuiskoulutustuen määrä on 1062,18 €. Häneltä vaadittaisiin 3 opintopisteen suorittamista tukikuukauden aikana ja häneltä kuluisi tukipäiviä 21,5.

Muutosten seurauksena henkilölle maksettavan aikuiskoulutustuen määrä olisi 906,23 €. Häneltä vaadittaisiin 4 opintopisteen suorittamista ja häneltä kuluisi 21,5 tukipäivää.

Esimerkkitilanne D: opintoja edeltävä palkka 2500 €, tulot tukikuukauden aikana 1000 €

Nykytilanteessa henkilölle maksettavan aikuiskoulutustuen määrä on 807,28 €. Häneltä vaadittaisiin 3 opintopisteen suorittamista tukikuukauden aikana ja häneltä kuluisi tukipäiviä 21,5.

Muutosten seurauksena henkilölle maksettavan aikuiskoulutustuen määrä olisi 853,32 €. Häneltä vaadittaisiin 4 opintopisteen suorittamista ja häneltä kuluisi 21,5 tukipäivää.

Esimerkkitilanne E: opintoja edeltävä palkka 4500 €, tulot tukikuukauden aikana 2300 €

Nykytilanteessa henkilölle maksettavan aikuiskoulutustuen määrä on 281,61 €. Häneltä vaadittaisiin 3 opintopisteen suorittamista tukikuukauden aikana ja häneltä kuluisi tukipäiviä 21,5.

Muutosten seurauksena henkilölle maksettavan aikuiskoulutustuen määrä olisi 640,76 €. Häneltä vaadittaisiin 2 opintopisteen suorittamista ja häneltä kuluisi 10,75 tukipäivää.

Esimerkkitilanne F: opintoja edeltävä palkka 4500 €, tulot tukikuukauden aikana 250 €

Nykytilanteessa henkilölle maksettavan aikuiskoulutustuen määrä on 1921,61 €. Häneltä vaadittaisiin 3 opintopisteen suorittamista tukikuukauden aikana ja häneltä kuluisi tukipäiviä 21,5.

Muutosten seurauksena henkilölle maksettavan aikuiskoulutustuen määrä olisi 1665,76 €. Häneltä vaadittaisiin 4 opintopisteen suorittamista ja häneltä kuluisi 21,5 tukipäivää.

Työllisyysrahaston kommentti

Työllisyysrahasto pitää esitettyjä muutoksia hyvinä ja perusteltuina. Työllisyysrahasto on osallistunut esitysluonnoksen valmisteluun aikuiskoulutustuen toimeenpanijana ja katsoo, että sen valmistelun aikana esittämät näkökulmat aikuiskoulutustuen toimeenpanosta on otettu huomioon.

Rahasto tuo lopuksi esille, että esitetyt muutokset uudistaisivat aikuiskoulutustuen hakemisen ja myöntämisen prosesseja merkittävällä tavalla verrattain lyhyellä aikataululla. Tästä johtuen rahaston on tullut aloittaa muutosten toimeenpanon suunnittelu ja alustavat valmistelut jo loppuvuonna 2019. Rahasto on näin toimien varmistanut sen, että aikuiskoulutustuen myöntäminen uusien säännösten perusteella on mahdollista 1.8.2020 alkaen.

Työllisyysrahasto

Janne Metsämäki
toimitusjohtaja